

Från Finlands skogar till Vietnams djungler

På militärkyrkogården i Arlington, USA, genomfördes sommaren 2003 en jordfästning som satte stopp för 37 års spekulationer. Mannen som fann sin sista vila i amerikansk jord var major i de amerikanska specialstyrkorna, och på gravstenen kan man utläsa hans namn, "Larry A. Thorne". Det är dock ett taget namn – han föddes den 28 maj 1919 i Finland under namnet Lauri Allan Törni.

AV LARS T. LARSSON, REDAKTÖR

TÖRNIS FÖRSTA STRID

Törni var soldat under praktiskt taget hela sin livstid. Som så många andra unga finska män kom han att för första gången att möta krigets ansikte under vinterkriget som bröt ut då han var i slutet av sin värnplikt. När väl vapenstilleståndet slöts i mars 1940 hade han blivit befordrad till officer, men han ville fortsätta strida mot Sovjetunionen och 1941 valde han därför att värva sig till tyska Waffen-SS, där han återigen blev befordrad till officer. Han skulle dock aldrig delta i strid med ett tyskt förband, utan återsändes till Finland i juli samma år då hans tyska språkkunskaper var alldeles för bristfälliga. Samtidigt var Finland involverade i det som kallades fortsättningskriget, och det var då som Törnys rykte som orädd kompanichef kom att odlas. Från 1943 ledde han ett infanterikompani som opererade djupt bakom fiendens linjer. Medan Finland hyllade honom som en hjälte var han fruktad inom Röda armén – som till och med satte ett pris på hans huvud om tre miljoner finska mark. Som erkännande för sina insatser dekorerades han med Finlands högsta militära utmärkelse, Mannerheimkorset, den 9 juli 1944.

Ett par månader senare inträffade det otänkbara för Törni, då Finland i september samma år slöt vapenstillestånd med Sovjetunionen och samtidigt tvingades vända sina vapen mot den tidigare vapenbrodern Tyskland. Återigen hade han svårt

Lauri Törni under hans tid i tyska Waffen-SS 1941. Hans grad är SS-Untersturmführer, motsvarande fänrik. FOTO: WIKIPEDIA

att finna sig i nederlaget, och valde därför 1945 att värva sig till den pro-tyska motståndsrörelsen som förberedde sig inför en sovjetisk ockupation av Finland. Han befann sig därför i Tyskland då andra världskriget tog slut i maj 1945, men lyckades fly tillbaka till Finland redan samma år. Det innebar dock inte att han undkom straff, utan Törni dömdes till sex års fängelse för landsförräderi. Han benådades redan 1948, och flydde året därpå till Sverige varifrån han fortsatte till USA med båt. Efter att ha fått uppehållstillstånd 1953 valde han att värva sig till amerikanska armén, och i samband med detta tog han namnet Larry A. Thorne.

TÖRNI BLIR THORNE – US SPECIAL FORCES

Genom sin bekantskap med andra finska officerare i US Army värvades Thorne till US Special Forces, ”de gröna baskrarna”. Med sin erfarenhet från vinter- och fortsättningskriget blev han snabbt instruktör och steg i graderna – redan 1957 hade han genomgått utbildning för fallskärmsjägare och befordrats till löjtnant. Året därpå stationerades han i Tyskland, där han 1960 återigen blev befordrad, denna gång till kapten.

Samtidigt rådde oroligheter i andra delar av världen. I Vietnam hade den sydvietnamesiska republiken Vietnam utropats 1955 med stöd av USA, vilket ledde till oroligheter mellan det kommuniststyrda Nord- och det av USA stödda Syd-vietnam. Redan 1957 anlände de första enheterna ur US Special Forces till landet, med uppdraget att utbilda sydvietnamesiska officerare och underofficerare i anti-gerilla krigföring. Deras uppdrag utökades sedan under 1960-talets början, och man sysslade inte enbart med rent militära insatser utan även sociala projekt som att bygga skolor. Det man ville uppnå var att skapa goda relationer till befolkningen och bygga upp ett byförsvarsprogram bemannat av de olika folkslagen i landet med stöd av ett fåtal soldater ur US Special Forces, för att motverka att Viet Cong skulle lyckas få grepp om byarna på landsbygden.

Lauri Törni, i mitten, efter slaget vid Gäddvik. Hans rykte som orädd kompanichef gjorde honom hyllad i Finland och fruktad av Röda Armén. FOTO: WIKIPEDIA

För att delta i dylika projekt sändes Thornes förband i november 1963 till Mekong-deltat och redan under den första kvällen kom Thorne att göra sig känd. Han observerade med sin kikare att det fanns en Viet Cong-flagga på en höjd i närheten, och då han vägrade att befinna sig i ett läger

Innan Törni, eller Thorne som han då hette, kom till Vietnam sändes han på uppdrag till Iran. Där skulle de finna och återföra kropparna från besättningen i ett amerikanskt flygplan som kraschat. FOTO: WIKIPEDIA

Larry A. Thorne i amerikansk uniform, märket ovanför hans bröstficka sitter hans "jump wings", ett kvalificeringsmärke för fallskärmsjägare. FOTO: WIKIPEDIA

med fiendeflagga inom synhåll så samlade han ihop frivilliga och begav sig iväg. Efter att ha kringgått flertalet fientliga nästen rev han ner flaggan, som de tog med sig tillbaka.

Men det var inte bara rent symboliska insatser som genomfördes av trupperna under Thornes befäl. Hans bas hade ett mycket utsatt läge, och därför trappade han upp de offensiva operationerna – redan under januari 1964 genomfördes över 200 bakhåll som förvisso inte orsakade några större förluster, men satte Viet Cong ur balans. I april samma år beslutade Thorne att omgruppera till ett läger vid den kambodjanska gränsen där de allvarligt hotade Viet Congs försörjningslinjer. Ett problem vid denna tid var att bland de vietnamesiska soldaterna under Thornes befäl misstänktes det finnas infiltratörer från Viet Cong, vilket gjorde att den okonventionella Thorne minerade sina egna tunga kulsprutenästen. Då fienden anföll visade sig detta klokt, infiltratörer tog över kulsprutorna och vände de mot försvararna, men kunde snabbt oskadliggöras och fiendens anfall dog ut.

I juni 1964 var det dags för Thornes styrka att återvända till USA, men bara ett par dagar innan

Vapenskölden för Military Assistance Command, Vietnam – Studies and Observations Group. Märket var inofficiellt och togs fram av soldaterna själva.

FOTO: WIKIPEDIA

avfärden hamnade den kolonn han färdades med i ett bakhåll, varpå sju man – inklusive Thorne själv, sårades. Det var en lättare splitterskada och han återvände snart till sina soldater och stannade hos dem tills de lämnade Vietnam. För sin tjänstgöring dekorerades han med Purple Heart för att ha blivit sårad, samt tapperhetsmedaljen Bronze Star.

ÅTER TILL VIETNAM

Under sommaren genomgick Thorne vidareutbildning vid Fort Bragg i USA, samtidigt som konflikten trappades upp som en följd av incidenten i Tonkinbukten då nordvietnamesiska fartyg sades ha anfallit amerikanska örlogsfartyg och Vietnamkriget började på allvar. I januari 1965 sändes Thorne tillbaka och vid denna tid sattes "de gröna baskrarna" in som något av en brandkårsstyrka, för att hjälpa till vid särskilt utsatta platser.

Larry A. Thornes dödsbricka, som man fann vid nedslagsplatsen. FOTO: TAPIO ANTILA

Efter ett par månader vid fronten förflyttades Thorne till ett högkvarter i Nha Trang, där han var sysselsatt med underrättelse- och utbildningsuppdrag. Samtidigt förberedde sig ett annat förband som hade bildats blott ett år tidigare, MACV-SOG (Military Assistance Command, Vietnam - Studies and Observation Group), för sina första räder i Vietnams grannländer. Operationen kallades för "Shining brass", och tanken var att genomföra spaning mot Ho Chi Minh-leden för att markera mål för flygbombning. Thorne ansågs utmärkt som utbildare inom förbandet, och förflyttades till deras högkvarter i Saigon varifrån han i september skickades vidare som stridsledningsofficer till Kham Duc, ett av Sydostasiens mest otillgängliga landområden.

Innan årets slut skulle sju spaningsoperationer ha genomförts, och den första skulle ske i mitten av oktober. Soldaterna, beväpnade med svenska k-pistar M/45 och iklädda uniformer utan märken, skulle med helikopter flygas nära gränsen till Laos, som de sedan skulle korsa till fots. Thorne, som då var 46 år gammal och inne på slutet av sin andra tjänstperiod i Vietnam, skulle inte personligen medfölja in i Laos, men skulle i sin roll som stridsledningsofficer följa helikoptrarna till landningsplatsen och där vara redo för räddningsinsatser om något oväntat hände. Operationen inleddes den 18 oktober, och allt gick inledningsvis väl – soldaterna landade säkert, och Thornes helikopter lyfte för att bege sig tillbaka till basen. Vädret hade dock försämrats och ett skyfall bröt ut samtidigt som det var svårt att navigera i mörkret. Plötsligt blev det tyst och hans helikopter hördes aldrig av igen.

Då man förstod att helikoptern hade försvunnit genomfördes över 50 räddningsuppdrag, som dessvärre var helt resultatlösa varför Thorne avskrevs som "Missing in Action". För flera av hans tidigare kamrater var detta oförståeligt, många ville inte tro att han hade dött. Rykten spreds om att han hade hamnat i sovjetiskt fångläger, medan andra påstod att han hade tröttnat på kriget och deserterat.

I USA befordrades han postumt till major och dödförklarades 1966. Det var dock först 33 år senare som man återfann vad man trodde var resterna av hans helikopter på en tätbevuxen bergssluttning. Utöver själva helikoptern fann man även benfragment och en rostig svensk K-pist M/45, den som Thorne själv hade burit. Fyra år senare var man säkra, det var Thorne och hans helikopter man funnit, varför frågan uppkom om

Resterna av den svensktillverkade K-pist M/45 som Thorne bar med sig då han stupade. Den hittades vid nedslagsplatsen och finns idag i en privat samling. FOTO: TAPIO ANTILA

var begravningen skulle ske. Vissa ansåg att kvarlevorna efter Thorne skulle återföras till Finland, men då det var omöjligt att avgöra vilka benfragment som tillhört vem beslöt man att begrava honom tillsammans med den övriga besättningen på militärkyrkogården i Arlington där jordfästningen genomfördes den 26 juni 2003. □

På plats i Vietnams djungler. 1968 släpptes filmen "The Green Berets" som baserades på boken med samma namn. Författaren Robin Moore hade fått följa Thorne och hans förband, och i filmatiseringen spelades rollen som var inspirerad av Thorne av ingen mindre än John Wayne. FOTO: WIKIPEDIA